

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๙

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ วันนี้วันพระนะ วันพระ วันโกน ชาวพุทธหาบุญกุศลใส่หัวใจของตน พระป่าฯ พระปฏิบัติเขาต้องการคุณธรรม หาคุณธรรมเพื่อให้หัวใจมันเข้มแข็ง

สุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขภาพกายแข็งแรง เราจะมีโอกาสได้ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ สุขภาพจิตที่ดี มีศีลมีธรรม

หลวงตาพระมหาบัวท่านดำทุกวัน “พระไม่ทรงศีลทรงธรรม ใครจะทรง”

ธรรมะยกให้มรณวาส พระเอาแต่ลาภสักการะ อย่างนั้นเป็นพระได้อย่างไร

วันพระๆ ใจ สิ่งที่เป็นวัตถุปัจจัยเครื่องอาศัยทางโลก ถ้าคนที่เป็นธรรมๆ มันจะเป็นความเสมอภาค มันจะเป็นความเป็นธรรม มันไม่แก่งแย่งชิงดีชิงชั่ว ถ้าเป็นสิ่งที่ เป็นวัตถุปัจจัยเครื่องอาศัย สิ่งที่เป็นธรรมๆ นะ หัวใจมันมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา

ถ้ามีศีล มีสมาธิ มีปัญญา

สิ่งที่ทำบุญกุศลในวัด สิ่งที่มีคุณค่าสูงสุด หล่อพระๆ ไอ้โฮ! หล่อพระนี่ คนหลังไหลเลยนะ

แต่หล่อพระๆ หล่อหัวใจของตนให้มันเป็นพระ พุทโธฯ จนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตัวเป็นๆ อยู่ทีกลางหัวอก พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน สิ่งที่มีคุณค่าที่สุด มีคุณค่าที่สุดคือหัวใจของคน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภนาริอัสตฺรฺวณสฺตฺรฺว รือสฺตฺรฺวณสฺตฺรฺวก็รือหัวใจของสฺตฺรฺวโลก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่า การใจ อนุปปกัปปิภา ผู้ที่เขาไม่มีอำนาจ

วาสนาของเขา ให้เขาฝึกหัดเสียสละของเขา นั้นจะเป็นขอบเป็นเขตในหัวใจของเขา เขาจะไม่ทุกข์ไม่ยากจนเกินไป เขาจะรู้หรือเขาจะไม่รู้ก็แล้วแต่

เหมือนแพทย์ แพทย์รักษาคนไข้ใจ คนไข้ “เมื่อไหร่จะหายๆ” แต่หมอเขารู้ว่ามันต้องทำให้ร่างกายแข็งแรง ทำให้ร่างกายมันสะดวกขึ้นมา โรคภัยไข้เจ็บก็จะรักษาต่อไปๆ

นี่ก็เหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอนุพพิกธา ให้เขาทำทานของเขาๆ ให้เขามีบุญกุศลของเขา ให้กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรม ให้เขาที่ไม่เอารัดเอาเปรียบสังคม ให้สังคมรักเขา ให้สังคมเมตตาเขา

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอบรมบ่มเพาะ อนุพพิกธา ตั้งแต่คนที่ไม่มีอำนาจวาสนา

คนที่มีอำนาจวาสนาๆ เขาต้องมีสัจจะ ถ้าเขามีสัจจะขึ้นมา จะทำอะไรเขามีแปลนของเขา เวลาหล่อพระๆ เขาต้องมีแบบของเขา พระที่ปฏิบัติเขาต้องมีสัจจะกับเขา จิตใจของเขาต้องซื่อตรง จิตใจของเขาต้องตรงไปตรงมา

คดในข้อ งอในกระดูก จะทำให้ตรง มันเป็นไปได้อย่างไร มันเป็นไปได้ ถ้าเป็นไปได้

ครูบาอาจารย์ท่านดูพระใจ แค่พฤติกรรมมันก็รู้แล้วว่าภาวนาได้หรือภาวนาไม่ได้ ถ้าภาวนาได้ๆ เขาจะรักษาหัวใจของเขา

นี่ไง เรื่องใครจะดี ใครจะชั่ว มันเรื่องของเขา เรื่องของเรา ทุกข์ในใจนี้ไง หัวใจที่มันเวียนว้ายตายเกิดในวัฏฏะ ที่มึงโง่งนี่ไง อวิชชาคือความไม่รู้ มันถึงเวียนว้ายตายเกิดในวัฏฏะนี่ไง

แล้วนักรบๆ ไปรบกับใคร รบกับข้าวในบาตรไซ้ไหม

มันต้องรบกับกิเลสกับใจของตนสิ ถ้ามันรบกับกิเลสในหัวใจของตน เห็นไหม ถ้ามันมีศีล มีวัชรขอบบชิต มันก็รู้ว่าเราผิดอะไรบ้าง

ดูเนปาล ตายเป็นพันนะ

เวลาอารมณ์มันรุ่มเร้าเข้ามา มันเบียดเบียนหัวใจ ทุกข์เจียนตาย

หน้าไหว้หลังหลอก หน้าขึ้นอกตรม

ต่อหน้าโยมยิ้มแย้มแจ่มใส หัวใจมันจะตาย มันทุกข์นะ มันอยากจะสะดวงสบายของ
มันไง เห็นไหม มันไม่มีรั้วรอบขอบชิด มันไม่มีศีล แล้วไม่มีสัจจะ

ถ้ามันมีศีล มีสัจจะขึ้นมา คนเรามันตรงไปตรงมา ถ้าตรงไปตรงมาขึ้นมา มันก็
ตรงไปตรงมากับหัวใจของตน ถ้าตรงไปตรงมากับหัวใจของตนนะ ถ้ามันหายใจเข้านึกพุท
หายใจออกนึกโอ ทำให้มันจริงจังขึ้นมาสิ

กะล่อน พุทโธๆ พุทโธหาย

หายไปไหน เอ็งโยนทิ้งนะสิ

พุทโธหายๆ คนจะทำได้อย่างนี้เขาเรียกว่ารวมใหญ่ กว่ามันจะหายได้นะ ดูสิ ดูที่เขา
ปรับพื้นที่ ภูเขาทั้งลูกเขาไถของเขาเพื่อความราบของเขาใจ เพื่อพื้นที่ที่เขาใช้สอยประโยชน์ของ
เขาใจ

หัวใจที่มันทุกข์มันยากขึ้นมา พุทโธๆ กว่าจะปรับหัวใจของตนให้มันตรงได้

พุทโธหาย มึงโยนทิ้งนะสิ มันเป็นไปไม่ได้ มันไม่จริงหรอก

พุทโธหาย พุทโธหายของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นนะ โอ้โฮ! จิตกว่ามันจะลงอย่างนั้นได้
นะ มันมหัศจรรย์ในหัวใจของมันนะ

ดูสิ ดูเนปาล ที่น้ำป่ามันมานั้นนะ ดูสิ ภูเขาน้ำแข็งมันทลายลงมานั้นนะ ใ้้นี้ก็เลสเรา ใ้
ความโลภ ความโกรธ ความหลงมันทลายลงตรงไหน มันสงบอย่างไร

นี่พุทโธหายๆ

รำคาญ

พุทโธหายๆ ก็เหมือนเด็กๆ มันทำอะไรของมันก็ได้ มันไร้เดียงสา มันไม่มีเหตุมีผลของมัน

นักปฏิบัติขึ้นมานะ โอ้! ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ กว่ามันจะเข้าสู่อัปปนาสมาธิ มันทำอะไรมา

สติ มหาสติ ปัญญา มหาปัญญา ปัญญาญาณมหัศจรรย์ในธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ปากเปือกปากจะ ฝีเจาะปาก พุดพล่อยๆ ไปอย่างนั้นนะ ไม่มีเนื้อหาสาระ

ถ้ามันมีเนื้อหาสาระขึ้นมา มันต้องมีสัจจะ พุดจริง ทำจริง

ไอ้ที่พุดกะล่อน ทำกะล่อน คดในข้อ งอในกระดูก “มันตรง” ไม่มีหรอก ถ้ามันมี มันต้องมีมาตั้งแต่ต้น

นี่ไง พระไม่ทรงศีลทรงธรรม ใครจะทรง

พระไม่มีศีล มันจะเป็นพระได้อย่างไร พระมันต้องมีศีลสิ

วันนี้วันพระ ไปวัดไปวาถือศีล ๘ ถือศีล ๘ ขึ้นมา ถ้าศีล ๘ ขึ้นมา ถ้ามันมีสัจจะมีความจริงขึ้นมา สีละ ความมั่นคงของจิต จิตถ้ามันคงขึ้นมานะ ทางจกกรม ที่นั่งสมาธิภาวนามันเริ่มเรจ มันอาจหาญ มันชื่นใจ มันชุ่มชื่น มันแจ่มใส เติบงกรรมของเรานี้แหละ

ไอ้โลกมันจะถากถางว่าหาเศษเงินหรือ

นั่นเรื่องของเอ็ง

เขามองไง เอ๊ะ! พระไม่เห็นทำอะไรเลย เห็นเดินไปเดินมา เห็นนั่งเฉยๆ ลูกตุ้มสังคม ถ่วงสังคม

ไม่มีศาสนา และกว่านี้เยอะเลย ศาสนาตัวประนีประนอม ตัวบาลานซ์สังคมให้สังคมเมตตาอาศัยต่อกัน นี่มันแค่ประเพณีวัฒนธรรมเท่านั้นนะ แล้วแค่ประเพณีวัฒนธรรม เห็นไหม

โอบนโยโก เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาดูหัวใจของข้า

ถ้าหัวใจมันเป็นธรรมขึ้นมา โอบนโยโก เรียกร้องสัตว์ทั้งหลายมาดูธรรม มาความสงบสุข อันนี้ ถ้าดูความสงบสุขอันนี้นะ ไม่ต้องแหกปาก ไม่ต้องอวดใคร มันสงบสุขแล้วมันก็สุขในใจของเรา จะบอกใคร เวลาพูดออกมา แหกปากออกมานั้นนะ พุทโธหายๆ มันทำไม่ได้

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น หลวงตาพระมหาบัว กว่าพุทโธท่านจะหาย มันจะหายอย่างไร

เริ่มต้นเราเป็นคนดีใช่ไหม เรามีศีลมีสัจย์ เวลาที่มีศีลมีสัจย์ หายใจเข้า หายใจออกมันละเอียดเข้าไปขนาดไหนมันก็รู้ตัวของมัน มันก็มีความสุขของมันเข้ามาแล้ว แล้วความสุขเข้ามา แล้วเวลามันจะหาย เวลามันจะเบาบางไป มันตื่นเต้น มันตกใจ พอตกใจมันก็ดังออก มันไม่เคยหายสักที มันไม่เคยได้ดีสักที ใจคนที่พุทโธหายจริงๆ กว่าจะเป็นไปได้ เขาต้องมีฝึกหัดขนาดไหน เขาต้องมีสติปัญญาขนาดไหน

แล้วว่าพุทโธมันหาย

ไม่ใช่มันหาย คำบริกรรมมันหาย แต่ตัวจิตมันเด่นขึ้นมา พอตตัวจิตมันเด่นขึ้นมา ใจโฮ! มันมหัศจรรย์ในตัวของมันเอง นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปวารณารื้อหัวใจของสัตว์โลก รื้อหัวใจของสัตว์โลกก็รื้อหัวใจที่มันมหัศจรรย์นี่ไง

นี่ขนาดมหัศจรรย์นะ มหัศจรรย์นี้มันแค่สมาธิ

ถากถางกันนะ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้

พวกมันทำสมาธิก็ไม่ใช่แล้วกันแหละ ใจที่พวกมันลุ่มะเลเทเมา อารมณ์ทั้งนั้นนะ ว่างๆ ว่างๆ พุทโธหาย

ไอนี้มันฟังเทศน์มากเกินไป ฟังเทศน์ๆ ฟังแล้วมันต้องเชิดชูไว้บนศีรษะ ครูบาอาจารย์เราเชิดชูของเราไว้ แล้วเราไปทำของเราให้มันได้ แล้วถ้ามันได้ ขนลุกขนพองเลย ใจที่กุศาคาหมายกับความจริงมันแตกต่างกันราวฟ้ากับดิน

เจ้าคุณอุบาลีฯ ท่านเป็นคนพูดเองนะ เจ้าคุณอุบาลีฯ เป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิตของประเทศไทย เป็นราชบัณฑิต วางการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม

ทางโลกๆ ที่วางการศึกษา ในหลวง ร.๕ ที่ท่านจะเริ่มมีการศึกษาในประเทศไทย มันจะ
ทำที่ไหนเพราะมันไม่มีดั่งค์ มันไม่มีทุนทรัพย์ที่จะไปทำได้หรอก มันไม่มีทุนทรัพย์ที่ได้ มันก็
เริ่มต้นจากวัดจากวา เพราะวัดว่ามันมีอยู่แล้วไง แล้ววัดวา ครูบาอาจารย์ เอาที่ไหนไปสอน ก็
เอานักธรรมตรี นักธรรมโท นักธรรมเอก เอาพระในวัดนั้นแหละสอน แล้วสอนขึ้นมา เจ้าคุณอุบาลี
ฯ เป็นคนวางรากฐาน สมเด็จพระมหาสมณเจ้าเป็นแม่ทัพใหญ่ เมื่อขวาก็เจ้าคุณอุบาลีฯ มีการ
กระทำมา ทั้งทางการศึกษา ทั้งทางวิชาการ

เจ้าคุณอุบาลีฯ พุทเอง ปรียัติ ปฏิบัติ ห่างกันราวฟ้ากับดิน

เพราะอะไร เพราะเวลาจิตท่านสงบท่านมีความรู้มากมาย เวลาที่มีความรู้มากมาย ก็นี้ใน
ภาคปรียัติไง เวลาทำจริงทำจริงขึ้นมา สิ่งที่ทำจริงขึ้นมา ผู้ที่กระตุ่นก็หลวงปู่มนั๊นนี่ ไปสนทนา
ธรรม สนทนาธรรม เพราะหลวงปู่มนั๊นท่านพยายามแหวกว่าย ท่านพยายามจะหาทางออกให้ได้
ไง

เวลาทำขึ้นมา เวลาท่านพุทเอง “ปรียัติ ปฏิบัติ ห่างกันราวฟ้ากับดิน”

ฟ้ากับดินเลย นี่นักปราชญ์ราชบัณฑิต

ไอ้เราใครวะ ควายตัวเดียวหนึ่งไง พุทโธหายๆ

มึงจะหาหญ้าเหรือ เดี่ยวเขาจะจูงไปผูกไว้ที่หญ้าอ่อน ให้กินหญ้านุ่ม

มันจะเป็นจริงมันเป็นไปได้ยาก ถ้าทำได้จริง

ไอ้ที่มันละเมอเพ้อพก มันเพ้อเจ้อ เพ้อเจ้อไง

วันพระๆ ไง มันเพ้อเจ้อขึ้นมาะ ในทางการลงทุน เขาต้องมีทุน ในการก่อสร้าง วิสวะ
เขาต้องมีวิชาการของเขา เขาต้องมีความรู้ของเขา

ไอ้นี้ในการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาไง พระกรรมฐานๆ ไม่มีการศึกษา ไม่มีใบประกาศ

ทำไมจะไม่มี บวชมา อุปัชฌาย์ให้มาแล้ว เกสา โลมา นขา ทันตา ตใจ แล้วซื้อสัตย์สุจริต
ด้วย เวลาหายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ บางสำนักสอนให้ท่องเกสา โลมา นขา ทันตา ตใจ

ท่องคือปริกรรม ท่องมาจากไหน ถ้าตัวเองไม่กำหนดท่อง มันจะมีท่องขึ้นมาใหม่ ใ้ที่ กำหนดท่องขึ้นมาณะคำปริกรรมของใจ ใจมันปริกรรมเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ผู้ที่ทำความ สงบของใจได้ มันก็สงบระงับเข้ามาได้

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ๆ สมาธิตัวแบ่งแยกระหว่างโลกียะกับโลกุตตระ โลกียะคือ วิทยาศาสตร์ คือการศึกษาสุขุมยปัญญา ภาคทฤษฎีที่ชวนขวายค้นคว้ามาขนาดไหน ภาคทฤษฎีนั้น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า การทรงจำธรรมวินัย ภาค ปริยัติสำคัญมาก สำคัญในการทรงจำ นี่เป็นหนทาง ปริยัติ ปฏิเวธไม่มี ปริยติงน่าดู

หลวงตาพระมหาบัวท่านจอมมหา เวลาท่านจะออกปฏิบัติไง แล้วถ้ามันไม่มีละ

ความรู้มี ศึกษาพร้อม ก่อนจะออกปฏิบัติขึ้นมา ถ้าไม่มีการศึกษา ไม่มีความรู้ เดี่ยว กิเลสมันจะหลอก ต้องไปศึกษาก่อน ตั้งสัจจะไว้เลย ๗ ปีจบเป็นมหา เวลาจะออกปฏิบัติ แล้ว ถ้ามันไม่มีละ แล้วถ้ามันทำไม่ได้ละ ถ้าอย่างนั้นต้องหาผู้ที่เป็นพยาน เป็นผู้ยืนยัน ถึงไปหา หลวงปู่มันไ้

หลวงปู่มันถึงบอกว่า “มามาหาอะไร มาหามรรคผลนิพพานใช้ไหม”

เพราะหลวงปู่มันท่านรู้ของท่านอยู่แล้ว

“มรรคผลนิพพานไม่ได้อยู่ในตำราที่ท่านเรียนมา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดใส่ศีรษะไว้ ธรรมและวินัยเป็นศาสดา ที่ท่านศึกษา ศึกษาภาคทฤษฎีของ ศาสดา ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดใส่ศีรษะไว้ เวลาปฏิบัติ อย่าเอามาวิเคราะห์ วิจัย ถ้าวิเคราะห์วิจัยแล้วมันจะเตะมันจะถีบ”

คือมันรู้ใจทัยไ้ มันรู้ก่อน คนทุกอย่างรู้ก่อน ทำอะไรไม่ได้ผลหรอก ต้องวางมันเอาไว้ แล้วหลวงปู่มันควบคุมดูแลมาไ้

เวลาท่านฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ไ้ไ้ ทรงจำธรรมวินัย ทรงจำไว้ฝึกหัดปฏิบัติ เวลาฝึกหัด ปฏิบัติขึ้นมาเจียนอยู่เจียนตาย เจียนอยู่เจียนตายเพราะไ้ไ้

นักรบ ก็รบกับกิเลสในใจตัวนี้แหละ

เรื่องของชาวบ้าน เรื่องของคนอื่นนะ ถ้าเป็นสังคม นั่นอีกเรื่องหนึ่ง เราต้องมีความรับผิดชอบ แต่เรื่องปฏิบัตินะ นั่งคนเดียวมันยังไปกว้านเอามาอยู่กับเราอยู่แล้วปัจจุบันนี้

แล้วเรื่องของเขาๆ เราก็มีเมตตา นะ ครอบครัวยังบ้าน ครอบครัวยุคใหม่ที่เขาส่งคนส่งใจ ถ้าเราเจือจานได้ เราก็จะเจือจาน ครอบครัวยุคใหม่ที่กระทบกระเทือนในการฝึกหัดปฏิบัติของเรา

เราปฏิบัติมันต้องการมีศีลมีธรรม มีศีลมีธรรม เขาจะทำคุณงามความดีของเขา เปิดทางให้เขา

นี่เขาจะทำคุณงามความดี ก็ไปสร้างความกระทบกระเทือนต่อเขา ตัวเขาเองเขาก็แบกรับภาระอารมณ์ความรู้สึกเขาเจียนอยู่เจียนตายอยู่แล้ว เวลาเขาจะเข้าไปทำความสงบ จะเอาชนะความเจียนอยู่เจียนตายอันนั้น เราก็ไปกดถ่วงด้วยเสียง ด้วยการกระทบกระเทือนกัน ครูบาอาจารย์ท่านถึงไม่ให้ทำ

เอ็งไม่ปฏิบัติ เอ็งก็ไม่ควรรบกวนคนที่เขาปฏิบัติ

คนที่เขาปฏิบัติ เขามีความศรัทธา มีความซื่อตรงต่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาพยายามค้นคว้าศึกษาของเขาเพื่อหัวใจของเขา ถ้าเอ็งไม่ปฏิบัติ เอ็งก็ไม่ควรไปกระทบกระเทือนเขา ไม่ควรไปกีดขวางใคร ถ้าเขาปฏิบัติ ส่งเสริมเขา

ปฏิบัติไป ไม่ใช่ว่ามันจะเลอเลิศไปไหนหรอก ปฏิบัติไปเป็นจริงเป็นนิสัยของเขา ปฏิบัติไปแล้วถ้ามันขัดมันสนขึ้นมา มันติดขัดขึ้นมา ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่ดีงาม เขาแก้ไขของเขา

ปฏิบัติไป เข้าไปเผชิญกับกิเลสค้นหาความทะยานอยากคือเผชิญข้าศึก เผชิญกับความต้องการ เผชิญกับความไม่รู้ความไม่เข้าใจ

ไปเห็นอะไรละเมอเพ้อพก ว่างๆ ว่างๆ

ว่างๆ เอ็งจะนอนตายอยู่นั้นหรือ ว่างๆ ก็ในห้องในหับนั้นไง ว่างๆ ก็ในตุ่มในไห มันว้างแล้วมันได้อะไร เขาต้องเอาตุ่มไหเขาไว้ใส่น้ำ ห้องหับเขาเอาไว้พึ่งพาอาศัย

หัวใจของเรามีสติปัญญาดูแลหัวใจของตน ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา เขาจะเข้าไปสละของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

ไอ้ที่เข้าไปรู้ๆ จิ๋มๆ เริ่มต้นนะ จิ๋มๆ ก็ให้มันเป็น ให้มันตั้งมาขึ้นมา

เวลาสังคมเขาไม่เชื่อ เขาว่าศาสนาเป็นลูกตุ้มสังคม ถ่วงหนัก เอาวัดเอาเปรียบ หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสละชีวิตของท่านทั้งชีวิต ครูบาอาจารย์สละชีวิตมา ๓ รุ่น เรายี่รุ่นที่ ๔ เพราะหลวงปู่มั่นนิพพานมาร้อยกว่าปีแล้ว ๒๔๙๒

นี่ไง สิ่งที่ทำมาๆ ทำมาเพื่อใคร

ไม่ใช่เพื่อใคร ก็เพื่อหัวใจท่านนั่นนะ ทำมาเพื่อความเป็นพระอรหันต์ในหัวใจของท่าน ทำมาเพื่อจะไม่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ในจิตของท่าน ท่านทำมาแล้วด้วยท่านมีอำนาจวาสนาบารมี

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้เองโดยชอบ พระปัจเจกพุทธเจ้านั้นที่ตรัสรู้เองโดยชอบ สาวกสาวกจะอย่างพวกเรา ธรรมและวินัยก็มี ครูบาอาจารย์ก็มี สัจจะไม่มี คดีในข้องอในกระดูก บวชเป็นพระแล้วไม่ยอมเป็นพระตามธรรมและวินัย บวชเป็นพระแล้ว แล้วมันจะเถไปตามกิเลสที่มันต้องการ แต่เอาคราบของพระไปหลอกหาเหยื่อ

วันนี้วันพระ วันพระๆ นะ วันพระเอามาที่เรานี้ สร้างใจของเรา เห็นไหม กรอบ แบบแผนศีล สัจจะ ศีลและธรรม มีสัจจะ

ไม่ต้องพูดเรื่องธรรมะหรอก เอ็งไม่รู้หรอก เอ็งไม่เคยเห็นหรอก แหม! พูดธรรมะ ไม่ต้อง

ให้มีสัจจะ มีความซื่อสัตย์ เท่านั้นนะ แล้วฝึกหัดไป

เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาแล้วนะ หลวงตาพระมหาบัวท่านสิ้นกิเลสไป กราบแล้วกราบเล่า กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันระลึกถึงบุญถึงคุณนะ เมตตาธรรม ปัญญาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วางธรรมวินัยที่ศึกษา ๙ ประโยคกันอยู่ที่นี่ไง แล้วทำให้มันเป็นจริงขึ้นมาตามตำราสิ ปริยัติเขาให้ปฏิบัติ ทำให้เป็นตามตำราขึ้นมา แล้วถ้าเป็นตามตำราขึ้นมาละ เจียบ ชำนี้รู้ ธรรมคืออะไร

ถาม ธรรมะคืออะไร

ธรรมะก็คือหัวใจเอ็งนั่นแหละ คดในข้อ งอในกระดูก หรือมีสัจจะมีความจริง มีโอกาสได้ การฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ให้เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา ให้สมกับเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบ พระพุทธศาสนา

ถึงกลางพระพุทธศาสนา ศาสนาจะเจริญรุ่งเรืองด้วยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น รุ่งเรือง ด้วยหัวใจ ด้วยคุณธรรมในหัวใจของท่าน ไม่ใช่คดในข้อ งอในกระดูก

หลวงปู่มั่นเป็นคนพูดบ่อยมาก “ต้นคด ปลายตรงไม่มี”

ต้นมันคด ถ้าต้นมันตรง พยายามของเรา มีสัจจะ แล้วพยายามหาหัวใจของตนให้ได้ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทธะคือผู้รู้ ความรู้ของเรา บุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ คู่ที่ ๔ นั่นคือ วิปัสสนา คือฝึกหัดใช้ปัญญาขึ้นมาให้เป็นจริงในใจของตน ถ้ามันเป็นจริงแล้วนะ มันจะคุ้มค่า กับการเกิดเป็นมนุษย์ที่เป็นอริยทรัพย์

การเกิดเป็นมนุษย์นี่ คนที่เขาเป็นธรรมๆ เขาเห็นแล้วมีคุณค่ามาก แต่พวกเราทุกข์เจียน ตาย ทุกข์เพราะกิเลสมันข่มขี่ ถ้าเป็นสุขนะ วิมุตติสุข สุขเหนือโลก โลกอยู่ใต้ฝ่าเท้า เราเหยียบ บนโลกนี้ โลกอยู่ใต้ฝ่าเท้าของคนที่มีคุณธรรม เอวัง